

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Głowacka-Andler

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Waszak

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z powództwa: A. G.

przeciwko: P. B.i (...)S.A. z siedzibą w S.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanych P. B.i (...) S.A. z siedzibą w S. na rzecz powoda A. G. kwotę 100 000 zł (sto tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2011r do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego.

II. Oddała powództwo w pozostałej części.

III. Zasądza od pozwanych P. B.i (...)S.A. z siedzibą w S. na rzecz powoda A. G. kwotę 8 900 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu.

IV. Pozostałe koszty stron wzajemnie znosi.

SSO Ewa Głowacka – Andler

UZASADNIENIE

Powód A. G. pozwem złożonym dnia 03 lipca 2013 r. wniósł o zasądzenie od pozwanych P. B. oraz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. kwoty 100.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty, z tym że zapłata zasądzonej kwoty przez jednego z pozwanych zwalnia od tej zapłaty drugiego pozwanego (in solidum). Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w następstwie zdarzenia zaistniałego w dniu 11 stycznia 2011 r., którego sprawcą był pozwany P. B., kierujący samochodem osobowym marki R. o nr rej. (...), jego córka D. G. poniosła śmierć. Sprawca P. B. został skazany prawomocnym wyrokiem karnym. W chwili zdarzenia pojazd sprawcy posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w towarzystwie ubezpieczeniowym pozwanego. Powód wystąpił do pozwanego towarzystwa ubezpieczeniowego z żądaniem przyznania wyższego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę niż wypłacone mu 25.000 zł. i wyższego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej niż otrzymane 5.000 zł. Pozwany podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i odmówił dalszych wypłat. Powód podniósł, iż poszkodowana po maturze podejmowała różne prace i znaczną część środków uzyskanych przez siebie przekazywała na utrzymanie wspólnego gospodarstwa domowego prowadzonego wraz z rodzicami. Poszkodowana również pomagała w domu wykonując prace fizyczne, poza tym wymieniona miała zapewnić mu należyłą opiekę i wsparcie w codziennym życiu na starość.

Wartość jej pomocy powód wycenił na kwotę, co najmniej 1250 zł. miesięcznie na rzecz obojga rodziców, a więc na 625 zł. miesięcznie na niego. Wskazał, iż dochodzone pozwem odszkodowanie w wysokości 25.000 zł. stanowi różnicę pomiędzy iloczynem 625 zł. i liczbą 48 hipotetycznych miesięcy zamieszkiwania poszkodowanej wspólnie z rodzicami, a wypłaconą w postępowaniu likwidacyjnym kwotą 5.000 zł. Nadto podniósł, że śmierć córki wywołała u niego szok, a w jego życiu ogromną pustkę, której do tej pory nie potrafi zaakceptować i w związku z tym domaga się dopłaty kwoty 75.000 zł. tytułem zadośćuczynienia (k. 2-5).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwany podał, iż poszkodowana w chwili wypadku była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Okoliczność ta, wobec braku przedłożenia jakichkolwiek dokumentów potwierdzających, że poszkodowana przed wypadkiem osiągała jakiejkolwiek dochody czyni bezpodstawnym uznanie, że możliwości majątkowe zmarłej pozwalały jej wspomagać rodziców poprzez przekazywanie im kwoty po 1.250 zł. miesięcznie. Nadto wskazał, że suma ta przewyższała kwotę minimalnego wynagrodzenia, które wynosiło w 2011 r. 1.032,34 zł. netto. Zatem wypłacone powodowi odszkodowanie w wysokości 5.000 zł. w pełni rekompensuje szkodę jaką doznał w następstwie śmierci córki. Podniósł, że żądanie powoda zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wysokości 75.000 zł. jest zbyt wygórowane, albowiem wypłacona mu do tej pory z tego tytułu suma jest adekwatna do rozmiaru jego krzywdy spowodowanej utratą dziecka. Nadto podniósł, iż nie można automatycznie przenosić na grunt niniejszej sprawy orzeczeń wydanych w sprawie dochodzonej przez jego żonę B. G. (1) (k. 23- 25).

W odpowiedzi na pozew pozwany P. B. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwany podał, iż kwestionuje wysokość żądania określonego w pozwie zarówno, co do odszkodowania, jak i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Wypłacone powodowi przez pozwany zakład ubezpieczeń kwoty z powyższych tytułów w pełni rekompensują mu szkodę i krzywdę. Podniósł, iż poszkodowana przed wypadkiem nie pracowała, była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Zatem nie mogła wspomagać rodziców poprzez przekazywanie im miesięcznie kwoty 1.250 zł. (k. 41- 43).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 28 lipca 2011 r., w sprawie o sygn. akt II K 137/11, Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 października 2011 r., w sprawie o sygn. akt XVII Ka 777/11, przypisał pozwanemu w niniejszej sprawie P. B., iż w dniu 11 stycznia 2011 r., około godz. 23:30, w miejscowości Ż., gm. Ś., na drodze krajowej nr (...), umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym powodując wypadek drogowy w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki R. nr rej. (...) i jadąc prostym odcinkiem drogi z kierunku J. w kierunku P. z prędkością znacznie przekraczającą dopuszczalną i nie zapewniającą panowania nad pojazdem podejmował zbyt gwałtowne manewry na drodze skutkujące utratą panowania nad pojazdem, nie zachował należytej ostrożności polegającej na zwiększeniu uwagi i dostosowaniu zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze i niedostatecznie obserwując przedpole jazdy oraz nie zachowując prędkości bezpiecznej stracił panowanie nad pojazdem i w konsekwencji zjechał do przydrożnego rowu i prawym bokiem kierowanego pojazdu uderzył w drzewo w wyniku czego pasażerka pojazdu marki R. nr rej. (...) D. G. doznała obrażeń wielonarządowych, wskutek czego zmarła po przewiezieniu do szpitala.

Za popełnienie wyżej opisanego występku z art. 177 § 2 k.k. P. B. został skazany prawomocnym wyrokiem przez Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 października 2011 r., w sprawie o sygn. akt XVII Ka 777/11, na karę 2 lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania tytułem próby na okres 5 lat. Wobec wymienionego orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 7 lat

/dowód: zeznania powoda A. G. - nagranie (00:08:25 do 00:21:31) płyta- koperta k. 48 i nagranie (00:13:20 do 00:28:23) płyta- koperta k. 82, zeznania świadka B. G. (1) - nagranie (00:02:35 do 00:14:31) płyta- koperta k. 58, dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej o sygnaturze II K 137/11: protokół z rozprawy głównej z dnia 21 lipca 2011 r., w sprawie o sygn. akt II K 137/11, uzasadnienie wyroku w sprawie II K 137/11, wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 października 2011 r., w sprawie o sygn. akt XVII Ka 777/11 wraz z uzasadnieniem - koperta k. 51/.

Sprawca przestępstwa wypadku w dacie zdarzenia posiadał samochód ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) przez pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S..

/ okoliczność niesporna/.

Poszkodowana D. G. urodziła się w dniu (...) i w chwili śmierci miała 20 lat i 6 miesięcy. Wymieniona mieszkała w O. wraz z rodzicami, to jest powodem A. G. i matką B. G. (1). Wymienieni zajmowali trzy pokojowe mieszkanie w bloku, o powierzchni 60 m². Poszkodowana w 2009 r. ukończyła szkołę średnią i rozpoczęła naukę w systemie zaocznym na studiach policealnych w K., na kierunku zarządzanie. Zajęcia odbywały się z reguły raz w miesiącu w weekendy. W dniu 25 czerwca 2009 r., po zakończeniu szkoły średniej, poszkodowana zarejestrowała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w O. jako bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Na liście bezrobotnych poszukujących pracy była do 14 marca 2010 r. i wówczas podejmowała różne prace dorywcze. W 2010 r. poszkodowana została przez wymieniony urząd skierowana do pracy. Wymieniona została zatrudniona przez pracodawcę na podstawie umowy zlecenia. Poszkodowana pracowała jako kelnerka, barmanka w pubie, a w razie potrzeby jako sprzedawczyni w sklepie w O.. Z tego tytułu osiągała dochód w wysokości około 1500 zł. miesięcznie. W tym okresie poszkodowana sama utrzymywała się i kupowała dla rodziny produkty. W dniu 24 września 2010 r. poszkodowana ponownie zarejestrowała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w O. jako bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Przyczyną takiego zachowania poszkodowanej D. G. była konieczność zapewnienia przez nią, zwłaszcza pod nieobecność powoda, należytej opieki chorej matce. W 2010 r. B. G. (1) przeszła operację. Oprócz tego poszkodowana w miarę możliwości pracowała dorywczo po kawiarniach i pubach jako kelnerka bądź też dorabiała sobie również roznosząc ulotki. Poszkodowana dokładała się do domowego budżetu. Poszkodowana nie stwarzała rodzicom żadnych problemów wychowawczych, zawsze można było liczyć na jej pomoc. Powód miał dobre relacje emocjonalne z poszkodowaną, a to, że przebywał dużo czasu poza domem nie miało wpływu na jego związek emocjonalny z córką. Wymienieni kontaktowali się ze sobą telefonicznie. Powód dzwonił do córki dwa razy dziennie i uczestniczył w najważniejszych zdarzeniach w jej życiu. Więź powoda z poszkodowaną była równie silna, jak jej z matką

/dowód: zeznania powoda A. G. - nagranie (00:08:25 do 00:21:31) płyta- koperta k. 48 i nagranie (00:13:20 do 00:28:23) płyta- koperta k. 82, zeznania świadka B. G. (1) - nagranie (00:02:35 do 00:14:31) płyta- koperta k. 58, zeznania biegłej A. K. - nagranie (00:02:39 do 00:08:38) płyta - koperta k. 82, pismo Powiatowego Urzędu Pracy w O. - k. 33, akta szkody pozwanego (...), (...)załączniki do akt/.

Powód A. G. w chwili wypadku w dniu 11 stycznia 2011 r. był w pracy na delegacji w B.. Wiadomość o wypadku córki telefonicznie przekazała mu koleżanka żony, gdyż B. G. (1) nie była w stanie tego zrobić. Również syn powoda B. G. (2) w chwili zdarzenia był poza domem, gdyż wówczas pracował w N.. Tego samego dnia powód przyjechał z B. do szpitala. Córka powoda zmarła w szpitalu w dniu 12 stycznia 2011 r. Powód po wypadku wziął tydzień urlopu wypoczynkowego. Bezpośrednio po nim przyjmował środki uspokajające oraz inne zmniejszające dolegliwości psychiczne spowodowane tym zdarzeniem.

W chwili wypadku powód pracował od roku w B. na delegacji, a do domu przyjeżdżał na weekendy, co dwa tygodnie. Wymieniony zatrudniony był w firmie (...) z siedzibą w W., na stanowisku monter- brygadzysta z wynagrodzeniem około 3.000 zł. netto miesięcznie. W 2010 r. powód osiągnął dochód w wysokości 38.609,40 zł. brutto. Powód utrzymywał rodzinę, a córka mu w tym pomagała. Żona powoda nie pracowała, zajmowała się prowadzeniem domu. W okresie poprzedzającym wypadek B. G. (1) była poddana operacji. Powód pracował poza miejscem zamieszkania -

na delegacji na terenie kraju i zagranicą - już od 36 lat. Z tego powodu rzadko przebywał w domu. Czasami zdarzało się, iż nie było go w domu przez dwa tygodnie bądź dłużej. Po śmierci córki powód przez okres jednego roku pracował na terenie O., gdyż opiekował się żoną i nie chciał jej zostawić samej w domu

/dowód: zeznania powoda A. G. - nagranie (00:08:25 do 00:21:31) płyta- koperta k. 48 i nagranie (00:13:20 do 00:28:23) płyta- koperta k. 82, zeznania świadka B. G. (1) - nagranie (00:02:35 do 00:14:31) płyta- koperta k. 58, akta szkody pozwanego (...), (...)załączniki do akt/.

Powód A. G. jest osobą prawidłowo funkcjonującą poznawczo i społecznie. Właściwie wypełnia swoje obowiązki związane z pełnieniem ról społecznych (męża, ojca, pracownika). Wypadek był dla powoda sytuacją silnie traumatyczną. Śmierć córki D. nastąpiła nagle, w sytuacji, gdy wkraczała w dorosłość i samodzielność. Poszkodowana dobrze radziła sobie z codziennymi sprawami. Podjęła pracę i jednocześnie studiowała. Powód był z nią silnie uczuciowo związany. Jej śmierć spowodowała u powoda zaburzenia emocjonalne polegające głównie na silnym odczuwaniu lęku i niepokoju, zakłóceniach w fazach snu i aktywności, przeżywania okresów obniżonego nastroju i apatii. Utrudniało mu to funkcjonowanie społeczne. Okresowo nie mógł prowadzić samochodu, słabiej wywiązywał się z obowiązków pracownika. Taki sposób funkcjonowania emocjonalnego i społecznego (przeplatany okresami łagodniejszego i silniejszego nasilenia objawów) utrzymuje się u powoda do dnia dzisiejszego z coraz dłuższymi okresami lepszego funkcjonowania. Obecnie powód jest w fazie wychodzenia z okresu żałoby. Konieczna byłaby w stosunku do niego pomoc psychologiczna w formie terapii indywidualnej przez okres około roku. Powód ma szansę po tym czasie na poradzenie sobie z traumą związaną ze śmiercią córki, co poprawiłoby komfort jego dalszego życia

/dowód: zeznania biegłej A. K. - nagranie (00:02:39 do 00:08:38) płyta - koperta k. 82, opinia sądowno- psychologiczna - k. 65- 69/.

Obecnie powód A. G. ma 54 lata. Pracuje w dalszym ciągu w systemie delegacyjnym w B. w wyuczonym zawodzie montera automatyki przemysłowej. Z tytułu wykonywanej pracy otrzymuje wynagrodzenie zasadnicze w wysokości około 3.000 zł. miesięcznie i 600 zł. tytułem dodatku za pracę na delegacji. W B. pracuje zawodowo ponownie od połowy stycznia 2014 r. Pracę wykonuje od poniedziałku do piątku, a na weekendy przyjeżdża do domu. Jesienią 2013 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim, gdyż bolały go kolana. Żona powoda B. G. (1) ma 51 lat, zawód wyuczony technik żywienia. Wymieniona nie pracuje od wielu lat, nie osiąga żadnych dochodów, pozostaje na utrzymaniu męża. Syn powoda B. G. (2) ma 31 lat, wykształcenie średnie, zamieszkuje i pracuje na terenie Norwegii. Wymieniony jest żonaty z Polką, nie posiadają dzieci. Wymieniony nie planuje aktualnie powrotu do Polski. Do kraju przyjeżdża rzadko, co 4-5 miesięcy. B. G. (2) nie przesyła rodzicom pieniędzy na utrzymanie.

Obecnie powód przed powrotem do domu, po powrotach w pracy w delegacji, udaje się na grób córki. Zdarza się, że powód nie śpi po nocach. Wymienionemu przydałaby się pomoc psychologa, bo czasami czuje się źle, ale rodzaj wykonywanej pracy nie pozwala mu na branie leków uspokajających. Powód nie podjął terapii psychologicznej wskazanej przez biegłą sądową, z uwagi również na obciążenie pracą. Powód nie leczy się również u psychiatry. Wsparciem psychicznym dla powoda jest jego żona, z którą małżeństwem jest od 32 lat. Wymienieni podczas pracy powoda w delegacji rozmawiają telefonicznie trzy razy dziennie

/dowód: zeznania powoda A. G. - nagranie (00:08:25 do 00:21:31) płyta- koperta k. 48 i nagranie (00:13:20 do 00:28:23) płyta- koperta k. 82, zeznania świadka B. G. (1) - nagranie (00:02:35 do 00:14:31) płyta- koperta k. 58/.

Powód pismem z dnia 17 maja 2011 r. wystąpił do pozwanego o wypłatę tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej kwoty 30.000 zł. i tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią bezpośrednio poszkodowanej D. G. kwoty 150.000 zł. Decyzjami z dnia 01 lipca 2011 r. pozwany przyznał powodowi 5.000 zł. tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej po stracie córki i 25.000 zł. tytułem zadośćuczynienia. Pieniądze zostały wypłacone powodowi w dniu 8 lipca 2011 r. Powód pismem z dnia 18 lipca 2011 r.

odwołał się od powyższych decyzji domagając się przyznania wyższych kwot ze wskazanych powyżej tytułów. Pozwany pismem z dnia 4 sierpnia 2011 r. podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i odmówił wypłaty

/dowód: zgłoszenia szkody - k. 9- 13, akta szkody pozwanego (...), (...)załączniki do akt/.

W toku postępowania likwidacyjnego matce poszkodowanej B. G. (1) pozwany zakład ubezpieczeń przyznał kwotę 10.000 zł. tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej po stracie córki i 25.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W prawomocnym wyroku z dnia 13 lipca 2012 r., w sprawie o sygn. akt I C 1352/11, Sąd Okręgowy w Kaliszu zasądził od pozwanych na rzecz B. G. (1) kwotę 95.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2011 r., z tym że zapłata zasądzonej kwoty przez jednego z pozwanych zwalnia z tego obowiązku drugiego pozwanego

/dowód: zeznania powoda A. G. - nagranie (00:08:25 do 00:21:31) płyta- koperta k. 48 i nagranie (00:13:20 do 00:28:23) płyta- koperta k. 82, zeznania świadka B. G. (1) - nagranie (00:02:35 do 00:14:31) płyta- koperta k. 58, dokumenty z akt SO w Kaliszu sygn. IC 1352/11 – koperta k. 59/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności w oparciu o złożone dokumenty, opinię pisemną biegłej psycholog A. K., zeznania powoda A. G., zeznania świadka B. G. (1) oraz zeznania biegłej, które w powyższym zakresie Sąd uznał za wiarygodne. Opinię biegłej A. K. Sąd uznał za jasną, pełną i należycie uzasadnioną, a wnioski z niej wyciągnięte za logiczne. Biegła przygotowując opinię celem wskazania stanu emocjonalnego powoda oparła się zarówno na materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy, jak też przeprowadziła osobiście badanie wymienionego. Należy zauważyć, iż strony nie kwestionowały wniosków końcowych tej opinii.

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. wynika z ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego zawartego przez wymienionego pozwanego ze sprawcą zdarzenia pozwanym P. B..

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4). Odpowiedzialność pozwanego wynika zatem zarówno wprost z cytowanego przepisu art. 822 § 4 k.c., jak również z art. 34 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) i art. 36 cytowanej ustawy, który określa odpowiedzialność ubezpieczyciela w granicach odpowiedzialności posiadacza pojazdu mechanicznego.

Podstawę odpowiedzialności cywilnej pozwanego P. B. za skutki zdarzenia, które w postępowaniu karnym zostało zakwalifikowane jako przestępstwo z art. 177 § 2 k.k., na skutek którego córka powoda poniosła śmierć stanowią przepisy art. 436 k.c. w zw. z art. 435 k.c. Ustanawiają one odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego wobec poszkodowanego ruchem tego pojazdu na zasadzie ryzyka przy uwzględnieniu przyczynowości, o której mowa w art. 361 k.c. Związek przyczynowy między zdarzeniem, w którym uczestniczyła D. G., a skutkiem w postaci jej śmierci jest oczywisty i wynika z ustaleń poczynionych w wyroku karnym.

W przedmiotowej sprawie sporna była wysokość kwoty zadośćuczynienia z tytułu krzywdy powoda oraz zasadność roszczenia o odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej na skutek śmierci jego córki D. G..

Wśród roszczeń zgłoszonych przez powoda na pierwszy plan wysuwało się żądanie zapłaty zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Po nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks

cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731) zakresem odszkodowania na podstawie art. 446 § 4 k.c. objęty jest uszczerbek niemajątkowy doznany przez najbliższych członków rodziny zmarłego, w następstwie jego śmierci, spowodowanej uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia. Krąg uprawnionych do domagania się kompensaty krzywdy obejmuje wyłącznie członków rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Obejmuje on z reguły małżonka i dzieci zmarłego.

Zmarła D. G. była córką powoda. W tej sytuacji niewątpliwym pozostaje, że powód należy do kręgu osób najbliższych dla zmarłej w rozumieniu art. 446 § 4 k.c. tym bardziej, że przed wypadkiem zamieszkiwali wspólnie tworząc rodzinę. Nadto łączyła ojca i córkę silna i wzajemna więź rodzinna i uczuciowa, co wynika z zeznań biegłego A. K..

W ramach roszczenia z art. 446 § 4 k.c. kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Realizacja tego roszczenia ma pomóc dostosować się najbliższym członkom rodziny zmarłego do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą osoby bliskiej. Do okoliczności wpływających na wysokość tego świadczenia zaliczyć z pewnością należy dramatyzm przeżyć u osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, stopień w jakim pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy.

Przepis art. 446 § 4 k.c. nie wiąże wystąpienia krzywdy ze szkodą ujętą w kategoriach medycznych. Osoby, którym prawo przyznaje to roszczenie nie doznają uszkodzenia ciała, a śmierć osoby bliskiej często nie łączy się z rozstrojem zdrowia. To, co charakteryzuje osoby uprawnione do uzyskania zadośćuczynienia na podstawie komentowanego przepisu to cierpienie, którego zakres pozostaje poza możliwościami dowodowymi. Aktualny stan wiedzy medycznej nie pozwala bowiem na udowodnienie rozmiaru uczuć i przywiązania. Skoro do świadczenia takiego mają prawo wyłącznie członkowie najbliższej rodziny to usprawiedliwionym pozostaje wniosek, że zadośćuczynienie ma kompensować nie tylko doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przede wszystkim przedwczesną utratę członka rodziny. Dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga kompensaty, jest zatem prawo do życia w rodzinie.

Powód spełniał tą przesłankę przyznania zadośćuczynienia, gdyż dla zmarłej był osobą najbliższą.

Oceniając wysokość zgłoszonego przez powoda roszczenia o wyrównanie krzywdy Sąd miał na uwadze, że w dotychczasowym orzecznictwie sądowym i doktrynie zostały wypracowane kryteria ustalania zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 w zw. z art. 448 k.c.). Sąd orzekając w przedmiocie takiego żądania musi wziąć pod uwagę kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i rodzaj naruszonego dobra. Z uwagi na ciężar gatunkowy dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie, wywodzonego z art. 446 § 4 k.c. powinno ono w hierarchii wartości zasługiwać na wzmożoną ochronę w porównaniu z innymi dobrami.

Nie ulega zatem wątpliwości, że o wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. powinny decydować głównie kryteria zobiektywizowane, jako że służy ono naprawieniu szkody powstałej w sferze przeżyć psychicznych poszkodowanego, a więc dotyczącej szeroko rozumianych dóbr osobistych. Dlatego też istotnym i łatwo uchwytnym elementem wpływającym na tę postać kompensaty jest stopień pokrewieństwa łączący osobę bliską ze zmarłym, charakter tych relacji, rola jaką zmarły pełnił w rodzinie, wiek zmarłego oraz osoby bliskiej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy trzeba wskazać, że szczególnie traumatycznym przeżyciem dla powoda była przedwczesna utrata córki. Powód utracił bliską osobę, w której miał wsparcie nie tylko materialne, ale również uczuciowe. Zmarła aktywnie uczestniczyła w życiu rodziny, troszczyła się o powoda, dbała o ich wspólny dom, deklarowała przywiązanie do domu rodzinnego również w przyszłości i wspólne zamieszkiwanie z rodzicami przez najbliższe lata. Z uwagi na wiek córki powoda liczącej 20 lat i 6 miesięcy, a także stosunkowo jeszcze młody wiek powoda liczącego sobie 54 lata można założyć, że wymieniony i zmarła tworzyliby rodzinę jeszcze przez wiele lat. Sąd uwzględnił fakt, że śmierć poszkodowanej spowodowała u powoda zaburzenia emocjonalne polegające głównie na silnym odczuwaniu lęku i niepokoju, zakłóceniach w fazach snu i aktywności, przeżywania

okresów obniżonego nastroju i apatii. Utrudniało mu to funkcjonowanie społeczne, gdyż nie mógł okresowo prowadzić samochodu, słabiej wywiązywał się z obowiązków pracownika. Sąd wziął również pod uwagę, że taki sposób funkcjonowania emocjonalnego i społecznego powoda przeplatany okresami łagodniejszego i silniejszego nasilenia objawów utrzymuje się do dnia dzisiejszego z coraz dłuższymi okresami lepszego jego funkcjonowania. Obecnie powód jest w fazie wychodzenia z okresu żałoby. Dla powoda konieczna byłaby pomoc psychologiczna w formie terapii indywidualnej przez okres około roku, która dawałaby mu szansę na poradzenie sobie z traumą związaną ze śmiercią córki, a co poprawiłoby komfort jego dalszego życia. Przede wszystkim jednak Sąd wziął pod uwagę towarzyszące powodowi na co dzień negatywne odczucia związane z poczuciem straty córki - odczuwany smutek, pustkę i tęsknotę, tym większe, że wymienieni pozostawali w bardzo dobrych relacjach osobistych, byli ze sobą mocno związani emocjonalnie, razem mieszkali. Nadto Sąd uwzględnił okoliczność, iż na skutek śmierci córki powód nie stał się osobą samotną, bez rodziny, to w okolicznościach sprawy poczucie towarzyszące jego krzywdzie nie może być wystarczająco skompensowane przez relacje z pozostałymi członkami najbliższej rodziny. Poza tym w wyniku śmierci córki powód utracił realną szansę na otrzymanie wsparcia i pomocy w okresie choroby i starości, tym dotkliwsze, gdy uwzględni się fakt, że syn powoda nie mieszka w Polsce i rzadko przebywa w domu rodzinnym.

Wszystkie te okoliczności nakazywały Sądowi uwzględnić powództwo przy przyjęciu, że właściwą kwotą zadośćuczynienia należnego powodowi za śmierć córki będzie kwota 100.000 zł. W ocenie Sądu powyższa kwota w świetle okoliczności sprawy będzie stanowiła dla powoda ekonomicznie odczuwalną wartość. Mając na uwadze fakt, że pozwany zakład ubezpieczeń wypłacił powodowi z tytułu zadośćuczynienia kwotę 25.000 zł., Sąd zasądził na rzecz powoda różnicę w kwocie 75.000 zł. Na marginesie należy zauważyć, iż kwota 75.000 zł. odpowiada również wysokości zadośćuczynienia otrzymanego przez żonę powoda B. G. (1) w postępowaniu likwidacyjnym od pozwanego towarzystwa ubezpieczeniowego i zasądzonych na jej rzecz w postępowaniu sądowym. Jednakże w niniejszej sprawie nie można, w świetle poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych o dobrze zbudowanych relacjach osobistych powoda ze uszkodzoną, o równie silnej ich więzi emocjonalnej, jak i zmarłej z matką, potraktować powoda odmiennie od jego żony (punkt I sentencji wyroku).

Co się tyczy zgłoszonego przez powoda żądania zapłaty odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci córki, to w pierwszym rzędzie podnieść należy, że przepis art. 446 § 3 k.c. odmiennie niż przed nowelizacją, jest dziś podstawą do kompensaty wyłącznie szkody majątkowej (por. Andrzej Śmieja [w:] System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań- część ogólna. Tom 6, pod redakcją Adama Olejniczaka, str.734; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, LEX nr 715515).

Szkodę tą, jak i wysokość uszczerbku majątkowego powód A. G. wykazał zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu. Z zeznań powoda i świadka B. G. (1) wynika, że uszkodzona D. G. po zakończeniu szkoły średniej podejmowała prace dorywcze, a następnie pracę na zlecenie, a po rozwiązaniu umowy i zarejestrowaniu się w Powiatowym Urzędzie Pracy znów pracowała dorywczo. Z pracy zarobkowej na zlecenie uszkodzona osiągała dochód w wysokości około 1500 zł. miesięcznie. Pobierana przez nią równolegle nauka nie kolidowała z pracą zawodową. Zmarła zamieszkiwała razem z rodzicami i wspólnie z nimi prowadziła gospodarstwo domowe. Jej brat B. G. (2) przebywał za granicą i odwiedzał dom rodzinny co jakiś czas i nie pomagał finansowo rodzicom. Powód, z uwagi na charakter wykonywanej pracy, rzadko bywał w domu, a przed wypadkiem co drugi weekend. Zatem wszelkie obowiązki domowe spadały na uszkodzoną i żonę powoda. Zgodnie z przepisami art. 91 § 1 i 2 k.r.o., dziecko które ma dochody z własnej pracy powinno przyczyniać się do pokrywania kosztów utrzymania rodziny, jeżeli mieszka u rodziców. Dziecko, które pozostaje na utrzymaniu rodziców i mieszka u nich, jest obowiązane pomagać im we wspólnym gospodarstwie.

Fakt przekazywania przez zmarłą rodzicom części dochodu w formie rzeczowej (zakupów), pieniężnej (doraźne wspomaganie kosztów wspólnego utrzymania, opłacanie własnych wydatków na szkołę) w związku z wykonywaną pracą, prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego zostało wykazane zeznaniami powoda i świadka B. G. (1). Pozwany nie przeprowadził dowodu inaczej naświetlającego te okoliczności, stąd zeznania powoda i świadka B. G. (1) w tym zakresie nie sposób było uznać za niewiarygodne. Poza tym zeznania wyżej wymienionych świadków przeczą

twierdzeniom pozwanego zakładu ubezpieczeń jakoby pozwana w okresie rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy w O. jako bezrobotna nie pracowała dorywczo.

Nadto z dokumentów z akt szkodowych załączonych do akt sprawy wynika fakt świadczenia przez poszkodowaną pomocy i opieki nad żoną powoda w okresie jej choroby, zwłaszcza pod jego nieobecność w domu. Wobec tego Sąd wziął pod uwagę stawki wynagrodzenia fachowych opiekunek Polskiego Czerwonego Krzyża czy też (...) Komitetu Pomocy (...) (około 9- 10 zł. za godzinę pracy), będące podstawą ustalenia wysokości rent odszkodowawczych (art. 444 § 2 k.c.). Zatem nie mogą pozwani zaprzeczać, że sama tylko pomoc świadczona przez poszkodowaną w chorobie powódki miała realny i materialny wymiar. Poza tym wszelkie obowiązki obciążały wówczas poszkodowaną pod nieobecność powoda i jej brata.

Za zasadne należy też uznać stanowisko strony powodowej, że poszkodowana nawet gdyby pracy nie miała, to w niedługim czasie podjęłaby ponownie wykonywanie pracy zarobkowej, a to z uwagi, iż na wiek i zdrowie dysponowała możliwościami zarobkowymi na dotychczasowym poziomie około 1.500 zł. miesięcznie.

Powód łączną wartość wymienionych powyżej świadczeń, jaką poszkodowana przekazywała do wspólnego budżetu domowego oszacował w pozwie na kwotę 1250 zł. miesięcznie. Należy podnieść, iż kwota 625 zł. miesięcznie wyliczona w pozwie stanowi szacunkowe wyliczenie na powoda jako jednego rodzica obejmujące zarówno finansowy wkład zmarłej w potrzeby rodziny, jak i wartość pomocy świadczonej osobiście. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika również, aby zmarła w najbliższej przyszłości przewidywała usamodzielnienie się i opuszczenie domu rodziców w związku z planami zawodowymi czy osobistymi. W tym stanie rzeczy, uwzględniając wiek zmarłej i podjęte studia zaoczne, w pełni uzasadnione było oczekiwanie powoda, że pomoc córki w dotychczasowym wymiarze będzie świadczona jeszcze przez okres około czterech lat (czterdziestu ośmiu miesięcy). Podnieść też należy, iż podstawą przyznania odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. jest znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, a więc nie tylko obecnej sytuacji materialnej, lecz także utrata realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. W związku z powyższym szkoda powoda obejmuje ponadto utratę pomocy, jakiej powód mógł oczekiwać od zmarłej córki na starość, w tym finansowej. Na marginesie należy wskazać, iż na szkodę majątkową powoda, podlegającą rekompensacie w oparciu o art. 446 § 3 k.c., składają się także koszty koniecznego leczenia wywołanego zaburzeniami emocjonalnymi pozostającymi w adekwatnym związku przyczynowym ze śmiercią dziecka.

Tym samym należna powodowi kwota odszkodowania winna stanowić kwotę 30.000 zł. (625 zł. x 48 miesięcy). Wobec uiszczenia z tego tytułu przez pozwany zakład ubezpieczeń kwoty 5.000 zł., należało na rzecz powoda zasądzić pozostałą kwotę 25.000 zł. (punkt I sentencji wyroku).

O odsetkach od powyższej łącznej kwoty 100.000 zł. tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz.1152 z zm.). W niniejszej sprawie odsetki stały się wymagalne od dnia następnego po dacie decyzji pozwanego zakładu ubezpieczeń wydanej w dniu 4 sierpnia 2011 r. w przedmiocie odmowy wypłaty dalszej kwoty zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. i odszkodowania z art. 446 § 3 k.c.

Mając na uwadze powyższe, dalsze żądanie powoda w zakresie wcześniejszej daty zasądzenia odsetek ustawowych jako nieuzasadnione należało oddalić (punkt II sentencji wyroku).

Powyższe kwoty - na podstawie stosowanego przez analogię art. 366 k.c. - zostały zasądzone od obu pozwanych z zastrzeżeniem, że zapłata przez jednego z pozwanych zwalnia z tego obowiązku drugiego pozwanego, co wynika z faktu, że obaj pozwani odpowiadają na zasadzie in solidum, tj. są zobowiązani do spełnienia w całości tego samego świadczenia wobec jednego podmiotu, jednak na podstawie odrębnych stosunków prawnych (por. Agnieszka Rzetecka- Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna. LEX/el. 2011, komentarz do art. 369 k.c.).

Jednocześnie Sąd na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasądził od pozwanych jako strony przegrywającej na rzecz powoda kwotę 8.900 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu. Na sumę tę składają się następujące kwoty: 5.000 zł.

tytułem opłaty sądowej od pozwu, 300 zł. tytułem wynagrodzenia biegłej za sporządzenie pisemnej opinii sądowo - psychologicznej i 3.600 zł. tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego ustalonego na podstawie § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 461) - punkt III sentencji wyroku.

Pozostałe koszty stron Sąd wzajemnie zniósł stosownie do treści art. 100 k.p.c. (punkt IV sentencji wyroku).

SSO Ewa Głowacka- Andler